

ספרי' — אוצר החסידים — ליוזבאוויטש

קונטרס

בענין

מקדש מעט
זה בית רבינו שבבבל

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה

ה' תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

בס"ד.

פתח דבר

בקשר עם הגדלת והרחבת בית הכנסת ובית המדרש המרכזי דליובאוויטש
שבליובאוויטש („770") – הננו מוציאים לאור קונטרס בענין „מקדש מעט זה בית
רבינו שבבבל", משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהזדמנויות שונות, ומהם: ש"פ נח
תשמ"ז. ש"פ פינחס וכ"ח סיון תנש"א. ועוד).

מערכת „אוצר החסידים"

כ"ף חשוון ה'תשנ"ב (ה'י' תהא שנת נפלאות בכל)
שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 ● (718) 774-7200

Printed in the U.S.A.

„ואהי להם למקדש מעט . . . זה בית רבינו שבבבל“

— ע"ד בית-הכנסת ובית-המדרש המרכזי דליובאוויטש שבליובאוויטש (770) —

ומעלה יתירה (בית הכנסת ובית המדרש שב), בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות — כדרשת חז"ל: „מאי דכתיבי אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המ-צויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות . . . מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה“, „דבזמן שביהמ"ק קיים הי' שם לשכת הגזית שמשם יוצאת הלכה-פסוקה ע"פ סנהדרין ועמהם ודאי השכי-נה שרוי". ועכשיו שחרב ביהמ"ק אותן ד' אמות של הלכה . . . מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר"י (ולכן גם התפלה היא במקום זה דוקא"י) — שזהו ענינו של „בית רבינו"י.

ומצד העילוי המיוחד (בית הכנסת ובית המדרש שב), בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ה"ה „מקדש מעט" העיקרי שנותן הקב"ה לישראל בזמן הגלות תמורת המקדש הגדול שבירושלים.

ב. ויש להביא ראי' לחילוקי הדרגות ב„מקדש מעט" — ממש"ש בהתחלת הסוגיא (ע"ד השראת השכינה בישראל בזמן ה-

א. על הפסוקי „ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" — שגם בחוץ לארץ („בארצות אשר באו שם"), במקום ובזמן הגלות, ישנו „מקדש מעט", מעין ודוגמת „המקדש הגדול אשר בירר-שלים"², „תניין (שני) לבית מקדשא"י — איתא בגמרא, „אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ור"א אמר זה בית רבינו" שבבבל".

ויש לומר, שר"י ור"א לא פליגי, היינו, שגם לדעת ר"א נקראים כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל „מקדש מעט", וגם לדעת ר"י עיקר ושלימות ה-ענין ד„מקדש מעט" הוא ב„בית רבינו":

התואר „רבינו" — הוא ע"ש שמלמד תורה לתלמידים, ו„בית רבינו" (הבית שבו מלמד רבינו תורה לתלמידיו) — הוא בית מדרש, ובמילא הי"ה גם בית כנסת (הבית שבו מתכנסים הרב והתל-מידים לתפלה), כיון שהלימוד והתפלה צ"ל בבית אחד, כהמשך הסוגיא „הואי גריסנא כבי כנישתא"י.

(1) יחזקאל יא, טו.

(2) מצ"ד עה"פ.

(3) תרגום יונתן ופרש"י עה"פ.

(4) מגילה כט, א. — ובהמשך הסוגיא דריש על

בתי כנסיות ובתי מדרשות הפסוק „ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור", „דהיינו גם כשאין בית המקדש קיים הי' מעון לנו בבתי כנסיות כו" (חזק"ג מהרש"א). וראה לקמן ס"ח.

(5) רב (פרש"י).

(6) ועד"ו בכרכות ה, א: „לא הוה מצלינא אלא

היכא דגריסנא". וראה פ"י הרי"ף מגילה שם. חזק"ג מהרש"א לברכות ומגילה שם. ואכ"מ.

(7) ובהגהות הב"ח: „לא הואי גריסנא אלא כבי

כנישתא היכא דמצלינא".

(8) ברכות שם.

(9) תהלים פז, ב.

(10) חזק"ג מהרש"א שם.

(11) „כיון דשמענא להא . . . מיום שחרב בית

המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות

של הלכה בלבד, לא הוה מצלינא אלא היכא

דגריסנא" (ברכות שם).

(12) ע"ד ובדוגמת סנהדרין — „השופט אשר

יהי' בימים ההם" (שופטים י, ט), „בית דין שבדורך"

(רמב"ם הל' ממרים רפ"ב).

אודות גילוי שכינה באופן נעלה יותר מגילוי השכינה שבשאר בתי כנסיות ובתי מדרשות („מקום שניכר שהיא שורה שם“¹⁹), ויתירה מזה, שישנו מקום מיוחד (אחד, יחיד ומיוחד) שהוא תמורת המקדש שבירושלים („המקום אשר יבחר ה'“²⁰) שבו עיקר השראת וגילוי השכינה, שלכן, „לא תימא הכא והכא (בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא) אלא זמני הכא וזמני הכא“, במקום אחד דוקא.

וענין זה מודגש בשמו של המקום, „בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא“ – ש' הפירוש ד, „שף ויתיב“ הוא „שנסע מקדש וישב שם“²¹, היינו, שגילוי השכינה שהי' במקדש בירושלים (ולא במקום אחר), נסע וישב במקום מיוחד בבבל, תמורת המקדש בירושלים²².

ומזה מובן גם בנוגע ל„מקדש מעט“ שבהמשך הסוגיא – שנוסף על כללות הענין ד„מקדש מעט“ שבכל „בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל“, ישנו ה„מקדש מעט“ העיקרי תמורת המקדש הגדול שבירושלים, „בית רבינו שבבבל“, „שנסע מקדש וישב שם“.

ג. ועוד ועיקר – שהמעלה המיוחדת ב„מקדש מעט“ ד„בית רבינו“ נמשכת גם (וביתר שאת וביתר עוז), כשהן עתידין להגאל, שאז (כהמשך הסוגיא) „עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל“:

19 פרש"י לעין יעקב שם.

20 פ' ראה יב, ה. ועוד.

21 ערוך שם (הובא בחדא"ג מהרש"א).

22 ולכן היה גם המקום העיקרי דגילוי התורה, „מקום קבוע שממנו יוצאת הוראה לאנשי העיר“, ע"ד ובדוגמת לשכת הגזית שבביהמ"ק. וראה רמב"ן במלחמות ספ"ד דכתובות: „עיקר תורה מימי גלות בנהרדעא שם שגלות יכני' והחרש והמסגר כו"י.

גלות), „בכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן . . גלו לבבל שכינה עמהן . . בבבל היכא אמר אביי בבי כנישתא דהוצל¹³ ובבי כנישתא ד-שף ויתיב¹⁴ בנהרדעא¹⁵, ולא תימא הכא והכא, אלא זמני הכא וזמני הכא“¹⁶:

החידוש ב„שכינה עמהן“ (גם בגלות) הוא – „גילוי השכינה . . במקומות מיוחדות כמו במשכן ומקדש“¹⁷, ומקום זה הוא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ש-נקראים „מקדש מעט“¹⁸, כהמשך הסוגיא.

ועפ"ז י"ל, שבהמשך דברי הגמרא „בבבל היכא . . בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא“ (בתי-כנסת מיוחדים בבבל), מדובר

13 כנישתא דהוצל קרובה לבית המדרש של עזרא הסופר למטה בנהרדעא (ערוך ערך שפ). וראה לקמן הערה 37.

14 (שם מקום ו)בנאה יכני' וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבני' ואת עפרה יחוננו" (פרש"י (ובעין יעקב)). ובפרש"י ר"ה כד, ב: „מקום הוא, ויש פותרין שחרב וחזר ונבנה, ותמיד היתה שכינה מצוי' שם, ויכני' וגלותו בנאוהו שנשאו עמהם מאבני ירושלים, ועליהם נאמר כי רצו עבדיך את אבני'“. ובערוך שם: „יסדוה מאבנים ועפר דאיתא בהדיהו מבית המקדש . . וקריוה שף יתיב, כלומר, שנסע מקדש וישב שם“.

15 ובערוך שם: „רב אמר בכנישתא דהוצל ושמואל אמר בכנישתא דשף ויתיב בנהרדעא“.

16 הביאור ע"ד הקבלה – ראה לקוטי לוי"צ לחז"ג ע' רסב.

17 חדא"ג מהרש"א שם. – ומוסיף ש„בגירסת הע"י מייתי נמי גלו לעילם שכינה עמהם שנאמר ושמתי כסא' בעילם, דהיינו מקום מיוחד לגילוי שכינה“.

18 ונקראים גם „משכנות“ – „אוהב ה' גו' משכנות יעקב“, דריש משכנות בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם במקום משכן שהשכינה שרוי' בהם בגלות“ (ברכות שם ובחדא"ג מהרש"א).

בעוה"ז", „נמצא עתה בגלות . . . בית ה' כנסת הרי הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד²⁴."

ויש לומר, שחיבור הבתי כנסיות ש- בכל ארץ העמים („מקדש מעט") לבית המקדש דלעתיד יהי' בהתאם ולפי-ערך חילוקי הדרגות שביניהם – שבתי כנסיות המיוחדים שיש בהם מעלה יתירה לגבי שאר בתי כנסיות (כמו „בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא דשף ותיב בנהרדעא", „בית רבינו שבבבל") יהיו קודמים בהחיבור לבית המקדש, שיהיו מחוברים ממש לבית המקדש (נוגעים ודבוקים בו ללא הפסק ביניהם)²⁷, ועל ידם ובאמצעותם יהיו מחוברים לבית המקדש כל שאר בתי כנסיות שבארץ העמים.

ד. ויתירה מזה יש לומר – שהמקדש דלעתיד (ש,בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים²⁸) יתגלה תחילה בהמקום „שנסע מקדש וישב שם" בזמן הגלות („בית רבינו שבבבל"), ומשם יועתק למקומו בירושלים:

השראת וגילוי השכינה בה „מקדש מעט" העיקרי שבבבל („שנסע מקדש וישב שם") היא גם „כשהן נגאלין" – כמבואר בהמשך הסוגיא ש,אף כשהן נגאלין שכינה עמהן, שנאמר²⁹ ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן („את שבותך" כמו עם שבותך³⁰) מבין ה- גליות", כלומר, גם ברגע האחרון דה-

השראת השכינה בכל מקום שגלו ישראל ע"י ה „מקדש מעט" ש „בארצות אשר באו שם" (מעין ודוגמת השראת ה- שכינה במקדש שבירושלים) אינה אלא בזמן הגלות, אבל לאחר ש „עתידין להגאל"²³, „תחזור גילוי שכינה לירושלים ולא תשאר שם במקום שגלו ישראל כבר"²⁴, היינו, שלא תהי' השראת השכינה במקום בחוץ לארץ שעליו עמד ה „מקדש מעט"²⁵, כיון שה „מקדש מעט" יעקר ממקום זה ויקבע בארץ ישראל, במקדש הגדול שבירושלים.

ולכן „אמרו במדרש לעתיד לבוא יהי' ביהמ"ק גדול כירושלים שבעוה"ז . . . לפי שבירושלים הבנוי' לעתיד יהי' חוברה לה למקדש יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו בעוה"ז"²⁴.

וכמרומו גם בפסוק²⁶, „והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי גו' יקרא לכל העמים" – „בית תפלתי" שקאי על בית המקדש דלעתיד, „בעוה"ז בגלות הוא יקרא לכל העמים דהיינו בתי כנסיות שבכל ארץ העמים שיקבעו לעתיד בא"י מחובר לבית המקדש"²⁴.

ועפ"ז ניתוסף עוד יותר בגודל המע- לה ד „מקדש מעט" – דכיון ש „בירושלים הבנוי' לעתיד יהי' חוברה לה למקדש יחדיו כל מקומות של בתי כנסיות שהיו

23 „מגלות אדום, אבל כשנגאלו כבר מגלות בכל, נשאר גילוי שכינה שם. דהא בזמן אביי שהי' כמה מאות שנים אחו שנגאלו מבבל ועדיין נשאר גילוי השכינה שם בבהכ"נ" (חדא"ג מהרש"א שם).

24 חדא"ג מהרש"א שם.

25 ולכן, „בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשויוין, „כשחבר . . . מהני התנאי . . . לאותן שבבבל . . . שהרי לעת בא גואל במהרה בימינו תפקע קדושתן" (תוד"ה בתי כנסיות – מגילה כח, ריש ע"ב).

26 ישע"י נר, ז.

27 ע"ד ובדוגמת לשכת הגזית (מקום מושבם של הסנהדרין) שבביהמ"ק – שתשים סנהדרין „אצל המזבח" (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. ועוד).

28 פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

29 נצבים ל, ג.

30 חדא"ג מהרש"א שם. תניא אגה"ת ספ"ו.

ואה' להם מקדש מעט . זה בית רבינו שבבבל

זה משיח בודאי³⁵, היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב³⁶ וממתין ומצפה לגאול את בני" ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט)³⁷ שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים³⁸ (כמו „בי כנישתא דשף ויתיב“, „שנסע מקדש וישב שם“), בתור הכנה למקדש העתיד, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם „הקב"ה ובני" לירושלים).

ה. ויש להוסיף בביאור העילוי ד- „בית רבינו שבבבל“ – שמעלתו לגבי „בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל“ היא

גלות נמצאת השכינה בהמקום שגלו ישראל, „שנסע מקדש וישב שם“, ומשם שב הקב"ה עם כל בני" להמקדש שב-ירושלים להשרות ולגלות בו שכינתו לעולם ועד.

וכיון ש„הקב"ה שב עמהן מבין ה-גליות“, מה „מקדש מעט“ („בית רבינו שבבבל“), „שנסע מקדש וישב שם“, נמצא שבמקום זה מתחילה ונעשית גאולת ה-שכינה, התגלותה בכל התוקף והשלימות (לא רק באופן ד „מקדש מעט“), שזהו ע מקדש העתיד.

בסגנון אחר: כשם ששיבת השכינה היא מהמקום שנמצאת בגלות, כך שיבת מקדש העתיד (שענינו השראת וגילוי השכינה) הוא מהמקום „שנסע (מקדש) וישב שם“ בזמן הגלות, ששם מתגלה תחילה ואח"כ נעתק למקומו בירו-שלים³¹.

ואולי יש לומר, שמרומז בלשון ה-רמב"ם (בהלכות מלך המשיח³²), „ובנה מקדש במקומו“ – דלכאורה: מהו הצו-רך להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא במקומו³³? ולאידך, למה אינו מפורש המקום, „ובנה מקדש בירושלים“? – ש„במקומו“ רומז³⁴ גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש„הרי

35 ועפ"ז יומתק השינוי בין התחלת הפרק לסיומו – שבהתחלת הפרק כותב ההלכה ש„המלך המשיח . . . בונה המקדש“ (כפשוטו). משא"כ בסיומו, שמבאר הסימנים שעל ידם קובעים מי הוא המלך המשיח, „בחזקת משיח“, ועד „משיח בודאי“, כותב „אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו“, שבין פעולותיו בזמן הגלות נכלל גם בנין מקדש מעט העיקרי בגלות, בתור הכנה והתחלת ההתגלות דמקדש העתיד, ככפנים.

36 ראה סנהדרין צח, א: „יתיב אפיתא דרומי“.

37 כמו בית המדרש של עזרא הסופר* – המשיח (גואלן של ישראל) דגלות בכל.

38 ואולי יש לומר, שמי"ש במדרש (יל"ש ישעי' רמו תצט) ש„בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם“, קאי על גג בית המקדש דמקדש מעט שבחוץ לארץ** שהוא במקום המקדש בירושלים („שנסע מקדש וישב שם“), כי, לאחר ששמקדש העתיד יתגלה וירד למטה לא יהי צורך להשמיע לישראל „הגיע זמן גאולתכם“.

* ולהעיר, שמעלת „בי כנישתא דהוצל“ שקרובה לבית המדרש של עזרא הסופר (כניל הערה 13).

** ועפ"ז יומתק הדייק „עומד על גג בית המקדש“ – ש„גגו . . . לא נתקדשו“ (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"ו), שרומז על חו"ל בערך לקדושת א"י.

31 וע"ד שמצינו בנוגע לסנהדרין (שמקומם בלשכת הגזית שבמקדש) – ש„בטבריא (המקום האחרון שבו היתה הסנהדרין בזמן הגלות) עתידין לחזור תחילה ומשם נעתקין למקדש“ (רמב"ם הל' סנהדרין ספ"ד).

32 ספ"א.

33 וכמ"ש בהתחלת הפרק „בונה המקדש“ (סתם), ולא „בונה המקדש במקומו“.

34 ובפשטות י"ל – שמהענינים שיודיעו ש„הרי זה משיח בודאי“ שידע לכיון מקומו של המקדש (ראה לקו"ש ח"ח ע' 362 בהערה). וראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 652 בהערה).

וזהו גם א' הטעמים שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל נקראים „מקדש מעט” – כי, בביהמ"ק שבו היו מתאספים כל בני בני, היתה גילוי כללות השכינה, שנקראת כנסת ישראל, מקור כנס"י של- מטה, משא"כ בבתי כנסיות ובתי מדר- שות בארצות אשר באו שם בכל מדינה ומדינה עיר ועיר, שבהם מתאספים עשרה מישראל, שורה ומתגלה עליהם רק חלק כביכול מהשכינה.

ועפ"ז יש לבאר העילוי ד, בית רבינו שבבבל" – שלהיותו מקומו הקבוע (בית) של נשיא הדור, „הנשיא הוא הכל", שכולל כל הדור, יש בו השראת (וגילוי) כללות השכינה (לא רק חלק ששורה ומתגלה) על עשרה מישראל⁴⁹, מעין ודוגמת השראת וגילוי השכינה בבית המקדש, „שנסע מקדש וישב שם”⁵⁰, וממנו נמשך השראת וגילוי השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות בארצות אשר באו שם, כמו בית המקדש שממנו אורה יוצאה לכל העולם⁵¹.

ויש לומר, שביתו של נשיא הדור, שכולל כל הדור, הוא ע"ד ובדוגמת „תלפיות", „תל שכל פיות פונים בו", כדרשת חז"ל⁵² בנוגע לביהמ"ק.

(נוסף על מעלת בית הכנסת ובית ה- מדרש שבבית רבינו) גם מצד היותו „בית רבינו”³⁹ („רבינו” (סתם) דכל בני, נשיא הדור, ורבינו שבבבל, רבן של כל בני הגולה⁴⁰), ביתו של נשיא הדור, שהנשיא הוא הכל”⁴¹:

עיקר⁴² הענין דהשראת השכינה בביהמ"ק היא בישראל (מצד מעלתם של ישראל, „ישראל וקוב"ה כולא חד”⁴³), כמ"ש⁴⁴, „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם”, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם⁴⁵, ועד"ז בנוגע להשראת השכינה בזמן הגלות („בבבל היכא . . . בני כנישתא כו", „מקדש מעט”) כמודגש בהתחלת המאמר „בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן”, ולא עוד אלא שהתגלות השכינה בבית המקדש היא מפני שבו מתאספים כל בני, כמ"ש⁴⁶, „בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר”, ועד"ז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, שב- הם מתאספים עשרה מישראל, ש„אכל”⁴⁷ בי' עשרה שכינתא שריא”⁴⁸.

(39) ועפ"ז יומתק הלשון „בית רבינו”, ולא „בית הכנסת ובית המדרש של רבינו”.

(40) ולהעיר, שרבינו שבבבל” הוא רב (פרש"י), שנקרא רב סתם, „כמו שקורין לר' יהודה הנשיא רבי בארץ ישראל קרו ל' נמי בבבל רב (פי' רשבים" פסחים קט, ב. כ"ב נב, א). – ונקרא „ריש סדרא בבבל” (חולין קלו, ב – הובא בפ"י רשבים שם).

(41) פרש"י חוקת כא, כא.

(42) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ברכה צח, א.

סוה"מ תקס"ז ע' קב ואילך.

(43) ראה זחי"ג עג, א.

(44) תרומה כה, ח.

(45) ראה אלשיך עה"פ. שלה"ה סט, א. ועוד.

(46) וילך לא, יא.

(47) סנהדרין לט, א.

(48) וראה תניא אגה"ק סכ"ג: „שמעתי מרבתי

כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד אף שאינם מדברים בדברי תורה תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו עד שהי' מתבטל ממציאותו לגמרי”.

(49) נוסף לכך שגם בפשטות מתקבצים ובאים ל, בית רבינו שבבבל” רבים מישראל, שלא בערך לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות. – ולהעיר מר"ה כד, ב: „כיון דנשיא הוא שכיחי רבים גביר”.

(50) ולהעיר מר"ה כד, ב: „בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא . . . הו עיילי רב (רבינו שבבבל) . . ומצלו התם”.

(51) ראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה. ועוד.

(52) ברכות ל, א.

ואהי' להם מקדש מעט . . . זה בית רבינו שבבבל

מאותן שחיין עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש, הנשיא שבדור⁵⁸.

ומזה מובן שעיקר ענינו של „בית רבינו שבבבל“, הוא, הגאולה מבבל, עיי' הנתינת-כח לכללות עבודתם של ישראל לעשות מבבל (חוץ לארץ) ארץ ישראל, כפתגם הידוע⁵⁹, „עשה כאן (בחוץ לארץ) ארץ ישראל“, שענין זה נעשה לכל לראש עיי' בנין בתי כנסיות ובתי מדרשות („מקדש מעט“) בארצות אשר באו שם⁶⁰, ומהם נמשכת הקדושה בכל ארץ העמים, ועיי' ממהרים ומזרזים ופועלים קיום היעוד „עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות“⁶¹, „שיהי' כל העולם כולו אז במדרגת ארץ ישראל דעכשיו, ואז תהי' א"י במדרגת ירושלים דעכשיו, ו- זהו שאמרו ש„ירושלים תתפשט על כל ארץ ישראל כולו“⁶², שבה יקבעו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל מחובר למקדש.

וכיון שעיקר ענינו של „בית רבינו שבבבל“ הוא קיבוץ ואסיפת כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל לקבעם בארץ ישראל, מחובר לבית המקדש –

58) ראה שד"ח שם: „בדרך הזה הי' משוער אצלם בכל דור מי הוא . . . רבינו הקדוש . . . בדורו אמרו וידעו שהוא המוכן . . . וכן הוא בכל דור ודור צ"ל אחד מוכשר שזא יזכר, ועפ"ז כתבו ג"כ תלמידי האר"י ז"ל שבימיו הי' האר"י ז"ל, ומסיים „וכז" הוא פשוט“.

59) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע" תפה.

60) כולל גם בתים פרטיים דבניי, אשר, עיי' עבודתם של ישראל בתורה תפלה וגמ"ח בבתיהם הפרטיים, נעשים הם בתי תורה תפלה וגמ"ח, ע"ד ובדוגמת „מקדש מעט“.

61) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג.

62) לקו"ת מסעי פט, ב ואל"ך.

ועוד ועיקר – מעלת „בית רבינו שבבבל“ בנוגע להגאולה:

„רבינו“, נשיא הדור, הוא גם המשיח (גואלן של ישראל) שבדור⁶³, כמו משה רבינו (הנשיא הראשון), „גואל ראשון הוא גואל אחרון“⁶⁴, כידוע⁶⁵ שבכל דור ישנו „א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת ו- ישלחו כו“, ומסתבר לומר שהוא נשיא הדור, כמפורש בגמרא⁶⁶ בנוגע לרבי יהודה הנשיא: „אמר רב⁶⁷ אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש“, „אם משיח

53) להעיר, שבכא"א מישראל יש ניצוץ משיח [ועפ"ז יש לתווד דרשות חז"ל על הפסוק (בלק כד, יז) „דרך כוכב מיעקב“, שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), וקאי על כא"א מישראל (ירושלמי מע"ש ספ"ד) – ששניהם אמת בפועל, כיון שבכא"א מישראל יש ניצוץ משיח (ראה מאור עינים ס"פ פינחס), בחי' היחידה, ניצוץ מבחי' היחידה הכללית שהיא נשמת משיח (רמ"ז לח"ב מ, ב. ועוד). וכיון ש„הנשיא הוא הכל“, שכולל כל הניצוצות דמשיח שבכא"א מישראל, בחי' היחידה הפרטית, נמצא, שנשמתו היא בחי' היחידה הכללית, נשמתו של משיח, ולכן הוא המשיח שבדור.

54) ראה לקו"ש ח"א ע' 8 ואל"ך. ושי"נ.
55) ראה שו"ת חתם-סופר ח"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שדי חמד פאת השדה מערכת האל"ף כלל ע'. ועוד.

56) סנהדרין צח, ב ובפרש"י.
57) רבינו שבבבל, שהוא כמו רבינו הקדוש בארץ ישראל (כניל הערה 40). – ועפ"ז י"ל שבדברי רב „היינו רבינו הקדוש“ פסק גם בנוגע לעצמי ש„היינו רבינו שבבבל“.

* ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) „דין וחשבון“ (דין ואח"כ חשבון) – ע"פ דברי המשנה (נשם מט"ו) ש„נפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו“, שלאחרי האדם שפוסק מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שע"פ „דין“ זה עושים „חשבון“ בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283. ושי"נ).

אמריקא גופא בכמה מקומות, עד לה-
מקום הקבוע ד, "בית רבינו", בית הכנסת
ובית המדרש שלו, המרכז של ליובא-
וויטש במשך עשר שנים (תקופה שלימה)
האחרונות ("הכל הולך אחר החיתום"⁷¹)
דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים
חיותו בעלמא דין, וגם לאחרי הסתל-
קותו קדושה לא זזה ממקומה⁷², ואדרכה,
באופן ד, מעלין בקודש⁷³, "מוסיף ו-
הולך"⁷³, עד ביאת גואל צדק.

ועד"ז בנוגע להגלות דכללות דבניי
— שבדורנו זה נמצאים רוב מנין ורוב
בנין דבניי בגלות אמריקא, ויש לומר,
שזהו א' הטעמים לכך שגם נשיא הדור
(ש, הנשיא הוא הכל⁷⁴) חי ונמצא עשר
שנים בגלות אמריקא, ומשם עסק ב-
הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות
חוצה בכל שאר הארצות אשר באו שם
בניי, ע"י תלמידיו ושלוחיו בכל קצוי
תבל.

וכיון ש, בכל מקום שגלו ישראל
שכינה עמהן, הרי, בגלות זה האחרון
שרוב מנין ורוב בנין דבניי ביחד עם
נשיא הדור נמצאו בגלות אמריקא, גלתה
גם השכינה לגלות אמריקא; ובגלות
אמריקא עצמה, "בכבל היכא" — בה-
"מקדש מעט" ד, "בית רבינו", שהוא
בדוגמת, "בי כנישתא דהוצל ובי כנישתא
דשף ויטיב בנהרדעא", "שנסע מקדש ו-
ישב שם" (במקום המקדש שבירושלים)⁷⁴,

(71) ברכות יב, א.

(72) ראה ע"ח ש"ד פ"ג. שלי"ד פ"ג. שלה" פ"א.

אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.

(73) שבת כא, ב.

(74) ראה "התמים" ח' ב' ע' קכו; "מיום שחרב

בית המקדש וקדשי קדשים עד אשר ירחם השי"ת
וישלח לנו גואל צדק. . ויבנה לא את ירושלים ובית
המקדש עם הקדשי קדשים, הנה ליובאוויטש הוא
ירושלים שלנו, והבית הכנסת אשר כ"ק אדמו"ר
מתפלל בו הוא בית המקדש שלנו כו".

"הרי הוא (לא רק ה, "מקדש מעט" העיקרי
בבבל, "שנסע מקדש וישב שם", אלא גם)
מקום המקדש גופי' דלעתיד, שבו יתגלה
המקדש דלעתיד, ומשם ישוב לירושלים.

ו. עפ"ז יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל-
"בית רבינו שבבבל" בדורנו זה — ביתו
(בית הכנסת ובית המדרש) של כ"ק מו"ח
אדמו"ר נשיא דורנו:

ובהקדים פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶³
ש, עשר גליות גלתה ליובאוויטש⁶⁴, מ-
ליובאוויטש [שבה ה' גילוי פנימיות ה-
תורה כפי שנתבארה באופן של הבנה
והשגה ("יתפרנסו"⁶⁵) ע"י תורת חסידות
חב"ד במשך כמה דורות⁶⁶] לרסטוב,
מרסטוב לפטרבורג⁶⁷, ומפטרבורג גלתה
מחוץ למדינה ההיא, ללטיביא⁶⁸ ואח"כ
לפולין⁶⁹, ועד לגלות אמריקא⁷⁰, וב-

(63) ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 549. ושי"נ.

(64) ע"ד שמצינו בסנהדרין — ש, לעשרה

מקומות גלו" (רמב"ם שבעה ערה 31).

(65) תקו"ז ת"ו בסופו. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 136

הערה 35. ושי"נ.

(66) מח"י אולול תקע"ג (שאו קבע אדהאמ"צ
דירתו בליובאוויטש) עד י"ז מרחשון תרע"ו (שאו
העתיק אדמו"ר מהורש"ב מושבו לרסטוב) — ק"ג
שנים ("ששללת היחס וראשי פרקים מתולדות בית
רבינו" בהקדמת ה"יום יום").

(67) משנת תרפ"ד עד לאחרי המאסר והגאולה

בשנת פרו"ת, שאז העתיק מושבו מפטרבורג

למושבה מאלאחאווקא — סמוכה למאסקווא (שם).

(68) באסרו חג הסוכות תרפ"ח נסע מרוסיה

והתיישב בריגא, לטביא.

(69) בשנת תרצ"ד העתיק מושבו לווארשא,

פולין, ובשנת תרצ"ו העתיק מושבו לאטוואצק עד

אלול תרצ"ט, עד שהגיע לריגא בה' טבת ה'ש"ת

(ראה מבוא לאגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"ה).

(70) בנ"ו אדר שני ה'ש"ת.

(*) כפי שנקראת או לענינגראד. — ובימים אלו

יש שקו"ט להחזיר שמה לפטרבורג (ראה שיחת ש"פ

קורה, ג' תמוז תנשי"א).

בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא⁷⁹.

ועפ"ז מובן גודל העילוי ד, בית רבינו" – „מקדש מעט" העיקרי בגלות האחרון, „שנסע מקדש וישב שם", ולכן „הרי הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד", ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב לירושלים (כנ"ל ס"ד).

ז. ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו⁸⁰ של „בית רבינו" שבדורנו:

„רבינו" – ב' שמותיו רומזים על ה- גאולה: שמו הראשון – יוסף – ע"ש „כיום ההוא יוסיף אדני' שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור ומ- מצרים גו' ומאיי הים גו' ואסך נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ"⁸¹, ושמו השני – יצחק – ע"ש הצחוק והשמחה ששלמותה ב- גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש⁸² „אז ימלא שחוק פינו", „אז" דייקא, לעתיד לבוא⁸³, כשיאמרו ליצחק (דוקא) „כי אתה אבינו"⁸⁴.

ו „בית (רבינו)" – מספרו שבע מאות ושבעים⁸⁵, וע"ש מספר זה נקבע שמו

וממנו נמשכת השראת השכינה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם.

ויש לומר ההסברה בזה – לפי שב- דור הזה דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מסיימים ומשלי- מים „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁷⁵ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן תורה⁷⁶), אשר, ע"י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים⁷⁷, וענין זה נעשה ע"י „בית רבינו" שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזוה"ע ד- „עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות", ו „עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל", שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור (כנ"ל ס"ה), ועוד וג"ז עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות⁷⁸, אשר, ע"י הפצתה חוצה „יפוצו מעיני-ו תיך חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנו,

79) אנה"ק דהבעש"ט – כ"ש בתחלתו.

80) כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הדבר הנקרא בשם זה (תניא שעהיה"א ספ"א. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) ס"א וש"נ).

81) ישעי' יא, יא"ב.

82) תהלים קכו, ב.

83) משא"כ בזמן הגלות, ש,אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז, שנאמר אז ימלא שחוק פינו' (ברכות לא, א).

84) ישעי' סג, טז. שבת פט, ב.

85) להעיר המנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והוראות בעבודת ה' גם מעניני חול כיו"ב (כמו מספר הקרון במרכבת המסע, שהו"ע עראי, ועאכו"כ בנוגע לבית קבוע), ובפרט בנדוד' שהמספר נעשה שמו של הבית, ככפנים.

75) תניא רפ"ז.

76) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהר"י"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

77) „כמו בהגבהת כותלי בית צצריכים להתחיל להגב' הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים הימנו, משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגב' התחתונים" (תו"א בראשית ד, רע"א).

78) להעיר, שתורת החסידות היא בחי' היחידה שבתורה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי' היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (כנ"ל הערה 53).

ויתירה מזה, כפי שכל א' כלול ממאה (עשר פעמים עשר), שבע מאות, ועד לצירוף שניהם יחד, שבע מאות ושבעים.

והענין בזה:

מספר שבע קשור עם מציאות העולם, שנברא בשבעה ימים, שבעת ימי הבנין (שבע מדות)⁹³, וקשור גם עם בירור העו-לם ע"י עבודתם של ישראל, שנחלקים לז' סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה' (שבע מדות), שבעת קני המנורה⁹⁴. ועפ"ז, השלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) מורה על שלימות עבודתם של ישראל בבירור העולם ע"י מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, שאז נגאלים⁹⁵ מן הגלות וחוזרים ובאים ל-ארץ ישראל.

ובלשון הכתוב שבו נרמז הקשר והשייכות דשמו הראשון של רבינו להגאולה – „ביום ההוא יוסיף אדני-שנת ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת גו", גאולתם של כל בני משבעת הארצות, ומוסיף בכתוב „ומאיי הים", שקאי על חצי כדור התחתון, אשרר בעליית התחתון ביותר, מתעלים במילא שאר הארצות שלמעלה ממנו, כל שבעת הארצות, כללות העולם.

ויש לומר, שבשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו, שבע עשיריות⁹⁶ שנים, שבעים שנה

אשר יקראו ל„בית רבינו" בפי כל ישראל אל, „770", שמשפר זה הוא הגימטריא ד„פּרצ'ת", ע"ש „ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁹⁷, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל („עתידה ארץ ישראל שתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש⁹⁸, כ-גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר⁹⁹ „פרצת עליך פרץ", ודרשו חז"ל¹⁰⁰ „זה משיח, שנאמר¹⁰¹ עלה הפורץ לפניהם"¹⁰².

ויש לקשר ב' הענינים – הרמז בתוכן המספר שבע מאות ושבעים („בית רבינו") עם שמו (הראשון) של רבינו המרומז בפסוק „יוסיף אדני שנית ידו וגו'":

המספר שבע מאות ושבעים מורה על השלימות דמספר שבע – שבע כפי שכל א' כלול מעשר (מספר השלם), שבעים,

(86) הן בלשון הקודש – שבע מאות ושבעים, הן באידיש – זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה (אנגלית) – „סעוען סעוונטי".

(87) ויצא כה, יד.

(88) ויש לומר, שזהו"ע פריצת גדר דבית המקדש, ע"ד ובדוגמת (ובמכ"ש וק"ו) מהפריצת גדר דירושלים כולה, כמ"ש (זכרי' ב, ח) „פרות תשב ירושלים".

(89) וישב לה, כט.

(90) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה

ובפרש"י.

(91) מיכה ב, יג.

(92) ולהעיר, ש„בית משיח" בגימטריא „פרצת" (770). ודו"ק.

(93) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. ועוד.

(94) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

(95) להעיר, שגאולה שייכת לשביעי – „גאולה בשביעית". שעתידין ליגאל בשביעית" (מגילה יז, ב).

(96) כולל גם השלימות דמאות (שהרי עבודתו היתה בתכלית השלימות ד, בן מאה כאילו מת ובטל

(*) וביחד עם זה – „אני אהי' לה גו' חומת אש גו' (שם, ט).

ואהי' להם מקדש מעט . זה בית רבינו שבבבל

גם. מאן מלכי רבנן¹⁰¹, ובפרט נשיא (מלך) הדור, ונעשה צורך והכרח להגיד דיל ולהרחיב¹⁰² עוד יותר¹⁰³ את „בית רבינו“, ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, „פרצת“ (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש¹⁰⁴.

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד„בית רבינו שבבבל“ – ש„נסע מקדש וישב שם“, והוא מקום המקדש גופי' דלעתיד, ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים – מובן גודל הזכות דכאור"א מישראל להשתתף בגופו ובממונו¹⁰⁵ (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית „בית רבינו שבבבל“, כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

והזמן גרמא – בשנת הצדי"ק – כ" מודגש בתהלים מזמור צדי"ק¹⁰⁶ (השייד

תר"ם – תש"י), ועד לגמר ושלימות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים) כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"ז ע"י דור השביעי, „כל השביעין חביבין“⁹⁷ – שעי"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד „יוסיף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'“, עי"ז ש„פרצת (בגימט-ריא שבע מאות ושבעים) עליך פריץ“, „עלה הפורץ לפניהם“.

ח. ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ„בית רבינו“ (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות ב)חיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י – תש"נ), באופן ד„נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“⁹⁸, ונמצא, ש„בית רבינו“ (770) הוא ב"בחינת „תלפיות“, „תל שכל פיות פונים בו“, יותר מיובל שנים (ת"ש – תש"נ), „עד עולם“⁹⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בניי שבאים ל„בית רבינו“, „ברוב עם הדרת מלך“¹⁰⁰ (כולל

101 ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב – ברע"מ.

102 „לחזק את הבנין ולהגביהו . . שנאמר ולרומם את בית אלקינו“ (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"א – בנוגע לביהמ"ק. ועד"ז בנוגע לביהכניס וביהמ"ד – ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב).

103 נוסף על הרחבתו (וכמ"פ) במשך השנים שלפניו.

104 ועד להנחת אבן פינה.

105 ע"ד ובדוגמת בית המקדש – ש„הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם כו“ (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"ב).

106 לאחר סיום וחותם מזמור פ"ט: „אשר חרפו עקבות משיחך“, „ברוך ה' לעולם אמן ואמן“.

ועבר מן העולם (ההעלם) (אבות ספ"ה)) – שכל עשר כלול מעשר (שבע מאות).

97 ויק"ר פכ"ט, יא. וראה ד"ה באתי לגני השי"ת בתחלתו. ובארוכה – ד"ה זה תש"א.

98 תבוא כט, ג.

99 שמואל"א א, כב ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה קידושין טו, א. מכלילת ופרש"י משפטים כא, ו.

100 משלי יד, כח.

* בערב ח"י אלו שנת תשמ"ח נערכה הנחת אבן פינה (להגדלת והרחבת) בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהניח האבן פינה בידו הק' (וראה השיחה שנאמרה במעמד זה). וראה גם שיחת ליל הושי"ר תשמ"ט סייב ואילך. המו"ל.

חסדים), ומשם יחזור לירושלים, ביחד עם כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם יקבעו בארץ ישראל ובירושלים, מחובר למקדש, וביחד עם כל בני ישראל בכל קצוי תבל, כמ"ש²⁶, "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי . . כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים"¹¹², "נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים"¹¹³ והלכו עמים רבים¹¹⁴ ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"¹¹³, "תורה חדשה מאתי תצא", תיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נח תשמ"ז:

ש"פ פינחס וכ"ח סיון תנש"א. ועוד)

לשנה זו¹⁰⁷) שהתחלתו, "ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור", שקאי (גם) על בתי כנסיות ובתי מדרשות¹⁰⁸, וסיומו וחזרתו "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו", שקאי על השראת השכינה במשכן (ומקדש)¹⁰⁹.

ויה"ר שעוד לפני הגדלת והרחבת "בית רבינו שבבבל", יתגלה וירד מן השמים מקדש העתיד, "מקדש אדני-כוננו ידיך"¹¹⁰, בית המקדש השלישי והמשולש (שכולל גם המשכן ובית ראשון ובית שני¹¹¹), שיתגלה תחילה ב"בית רבינו שבבבל", שגם הוא "בית משולש", בית הכנסת (תפלה) בית המד-רש (תורה), ובית מעשים טובים (גמילות

107) ע"פ המנהג המקובל מהבעש"ט לומר

המזמור תהלים המכוון למספר שנותיות (ראה אגרות-קודש אדמ"ר מהור"צ ח"י ע' נג).

108) כנ"ל הערה 4.

109) ראה פרשי"ע ע"פ. פקודי לט, מג. שמיני

ט, כג. ועוד.

110) בשלח טו, יז. וראה פרשי" ותוס' סוכה מא,

סע"א. ועוד.

111) ראה רז"ג רכא, א.

112) ומעין זה גם בסוף זמן הגלות - ש"בית

רבינו שבבבל" "יקרא (גם) לכל העמים", ע"י ההשתדלות בהפצת הלימוד והקיום דמצוות שנצטוו

בני נח, כפס"ד הרמב"ם בהל' מלכים ספ"ח.

113) ישע"י ב, ב"ג.

114) שם נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

לזכות

הור"ח אי"א נר"מ

ר' אליעזר חיים בן צפורה

זוגתו רבקה בתי' בת מרים פערל

שיחיו

בניהם

**חנה רחל, רינה, דבורה, שרה לאה, שלום בער
לוי יצחק, מאיר פינחס, ישראל נחום, חי' מושקא**

יהודה ארי' לייב

שיחיו

לפידות